

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”, CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE GEOGRAFIE

ȚARA FĂGĂRAȘULUI. STUDIU DE GEOGRAFIE REGIONALĂ
Rezumatul tezei de doctorat

Coordonator științific:

Prof. Univ. Dr. COCEAN POMPEI

Doctorand:

CIMPOIEȘ PAULA OLIVIA

CLUJ-NAPOCA

2015

CUPRINS¹

TEMATICA ȘI OBIECTIVELE STUDIULUI	
CAPITOLUL 1. COORDONATE TEORETICE ȘI METODOLOGICE.....	9
1.1 Coordonate teoretice.....	9
1.1.1. Conceptul de regiune.....	9
1.1.1.1 Considerații generale asupra conceptului de regiune.....	9
1.1.2 Conceptul de „țară”.....	10
1.1.2.1 Considerații generale asupra conceptului de „țară”.....	10
1.1.2.2 „Țările” românești.....	11
1.2.3 Alte concepte utilizate- considerații generale.....	12
1.3 Coordonate metodologice.....	13
1.3.1 Principiile de cercetare utilizate.....	13
1.3.2 Metodologia cercetării- considerații generale.....	13
1.3.3 Metodologia cercetării sistemului regional Țara Făgărașului.....	15
CAPITOLUL 2. PREOCUPĂRI ÎN DOMENIUL CUNOAȘTERII ȘI CERCETĂRII REGIUNII.....	28
2.1 Cercetări științifice asupra sistemului regional.....	28
2.2 Surse de documentare privind Țara Făgărașului.....	32
2.2.1 Considerații generale.....	32
2.2.2. Documente cartografice din secolele XVI-XVIII.....	33
2.2.3. Țara Făgărașului în mass-media și cinematografie.....	35
CAPITOLUL 3. INDIVIDUALIZAREA ISTORICĂ ȘI ORGANIZAREA POLITICO- ADMINISTRATIVĂ A SISTEMULUI REGIONAL ȚARA FĂGĂRAȘULUI.....	38
3.1 Atestarea documentară a Țării Făgărașului.....	38
3.2 Dovezi arheologice ale vechimii și continuității locuirii pe teritoriul Țării Făgărașului.....	38
3.3 Organizarea politico - administrativă a Țării Făgărașului.....	41
3.3.1 Organizarea sub forma obștilor teritoriale sătești.....	41
3.3.2 Organizarea politico - administrativă a Țării Făgărașului în secolele IX- XIII.....	42
3.3.3 Regalitatea maghiară în Transilvania.....	42
3.3.4 Colonizarea sașilor în Transilvania și consecințele asupra împărțirii administrativ-teritoriale a Țării Făgărașului.....	43
3.3.5 Organizarea politico-administrativă a Țării Făgărașului în perioada secolelor XIV-XVI.....	44
3.3.6 Organizarea politico-administrativă și militară a Țării Făgărașului în perioada dominației habsburgice.....	46
3.3.7 Organizarea politico-administrativă a Țării Făgărașului în secolul XXI.....	47
CAPITOLUL 4. INDIVIDUALIZAREA SISTEMULUI REGIONAL PRIN REPERE ETNOGRAFICE ȘI MENTALE.....	51
4.1 Repere etnografice ale Țării Făgărașului.....	51
4.1.1 Arhitectura tradițională.....	51
4.1.2 Activități economice tradiționale.....	54
4.1.2.1 Ocupațiile tradiționale.....	54
4.1.2.2 Meșteșugurile țărănești.....	54
4.1.2.3 Tradiții și obiceiuri.....	54

¹ Numerotarea paginilor corespunde numerotării din textul integral al tezei.

4.1.2.4	Portul popular.....	55
4.2	Spațiul mental al Țării Făgărașului.....	58
4.2.1	Cercetarea percepției respondenților în intervalul 2012-2014.....	58
4.2.2	Caracteristicile respondenților.....	59
4.2.3	Gradul de familiaritate al respondenților cu privire la expresia „Țara Făgărașului”.Aparența la regiune- criteriul mental de delimitare al Țării Făgărașului.....	65
4.2.4	Percepțiile respondenților cu privire la limitele regiunii analizate.....	71
4.2.5	Percepțiile respondenților cu privire la expresia utilizată pentru a denumi regiunea analizată.....	74
4.2.6	Percepțiile respondenților cu privire la trăsăturile de caracter ale locuitorilor din Țara Făgărașului.....	76

CAPITOLUL 5. COMPONENTA NATURALĂ DE SUSȚINERE A SISTEMULUI REGIONAL

.....		77
5.1	Componenta geologică.....	77
5.1.1	Considerații generale.....	77
5.1.2	Unitățile tectonice și compoziția litologică a substratului.....	77
5.1.3	Resursele minerale disponibile și valorificarea lor.....	78
5.2	Componenta relief.....	83
5.2.1	Unitățile și subunitățile de relief.....	84
5.2.3	Procese de modelare a versanților.....	90
5.2.3	Relieful- factor de favorabilitate și de restrictivitate în sistemul regional Țara Făgărașului.....	92
5.2.3.1	Influența reliefului asupra componentelor fizico-geografice.....	93
5.2.3.2	Influența reliefului asupra componentelor antropice.....	93
5.2.3.3	Relieful- resursă turistică majoră.....	94
5.3	Componenta climatică.....	96
5.3.1	Durata de strălucire a Soarelui.....	97
5.3.2	Temperatura aerului.....	97
5.3.3	Presiunea atmosferică și umezeala aerului.....	102
5.3.4	Precipitațiile atmosferice.....	105
5.3.5	Grosimea stratului de zăpadă.....	108
5.3.6	Vântul.....	110
5.3.7	Fenomenele de risc climatic.....	111
5.4	Resursele de apă și rolul acestora în particularizarea Țării Făgărașului.....	114
5.4.1	Considerații generale.....	114
5.4.2	Apele de suprafață.....	114
5.4.2	Apele subterane.....	122
5.4.2.1	Apele minerale.....	122
5.4.2.2	Corpurile de apă subterană.....	124
5.5	Componenta biopedogeografică.....	126
5.5.1	Fauna și flora.....	126
5.5.2	Ariile naturale protejate.....	127
5.5.3	Distribuția solurilor.....	129

CAPITOLUL 6. COMPONENTA GEODEMOGRAFICĂ ȘI DE HABITAT A ȚĂRII FĂGĂRAȘULUI.....	131
6.1 Componenta geodemografică.....	131
6.1.1 Evoluția numerică a populației Țării Făgărașului.....	131
6.1.2 Densitatea generală a populației.....	137
6.1.3 Dinamica naturală a populației.....	139
6.1.4 Dinamica migratorie a populației.....	141
6.1.5 Structurile geodemografice.....	147
6.1.5.1 Structura pe sexe și pe grupe de vârstă.....	147
6.1.5.2 Structura etnică.....	153
6.1.5.3 Structura confesională.....	156
6.2 Componenta de habitat.....	160
6.2.1 Morfologia așezărilor umane.....	162
6.2.2 Ierarhia așezărilor umane.....	162
6.2.3 Localitățile cu rol de centru polarizator. Percepțiile locuitorilor Țării Făgărașului la nivelul anului 2014.....	164
6.3 Patrimoniul construit.....	167
6.3.1 Noțiuni teoretice. Cadrul legislativ.....	167
6.3.2 Situația existentă a patrimoniului construit al Țării Făgărașului.....	168
6.3.3 Direcții de valorificare a patrimoniului construit.....	180
CAPITOLUL 7. COMPONENTA ECONOMICĂ ȘI DE INFRASTRUCTURĂ A ȚĂRII FĂGĂRAȘULUI.....	185
7.1 Valorificarea sectorului primar din Țara Făgărașului.....	185
7.2 Industria- între trecut și prezent.....	191
7.3 Individualizarea funcțională turistică a Țării Făgărașului.....	197
7.3.1 Potențialul turistic natural și valorificarea sa în scop turistic.....	197
7.4 Căile de comunicație moderne.....	202
7.4.1 Căile de comunicație feroviare.....	203
7.4.2 Căile de comunicație rutiere.....	203
7.5 Echiparea tehnică a teritoriului.....	206

CONCLUZII
BIBLIOGRAFIE

Cuvinte cheie: regiune, „țară”, percepție, spațiu mental, sistem, specific regional, dezvoltare regională.

TEMATICA ȘI OBIECTIVELE STUDIULUI

Propunerea științifică venită din partea coordonatorului lucrării, coroborată cu dorința de cunoaștere, au rezultat în acceptarea temei de cercetare „Țara Făgărașului. Studiu de geografie regională”.

Lucrarea de față se dorește a fi un studiu de geografie regională. Mobilul studiului îl reprezintă cercetarea Țării Făgărașului ca sistem regional. Pornind de la această idee acest studiu își propune:

- în primul rând, să delimiteze regiunea Țara Făgărașului, suprapunând mai multe criterii, utilizate de specialiști din alte domenii, dar și introducând noi criterii (mental, funcțional);
- să reliefeze trăsăturilor definiții ale sistemului teritorial Țara Făgărașului;
- să analizeze subsistemelor componente ale regiunii, să contureze disfuncțiile existente și să ofere soluții pentru diminuarea disfuncțiilor;
- să realizeze o analiză diagnostic (SWOT) asupra regiunii;
- să surprindă dinamici teritoriale prin intermediul choremelor.

CAPITOLUL 1. COORDONATE TEORETICE ȘI METODOLOGICE

Conceptele teoretice care au fost utilizate pe parcursul cercetării sunt conceptul de regiune și de regiune sistem, conceptul de „țară”, „țările” ca spații mentale și percepția spațiului geografic.

Regiunea a fost abordată de specialiști consacrați ai științei regionale sub diverse forme, dintre care amintim:

- „regiunea de sistem, formată din spații contigue, dominate de principiul unității” (Dauphiné, citat de Cocean, 2010, p. 47).
- „un sistem teritorial sustenabil, bimodular (natural și antropoc) care îmbracă mai multe ipostaze spațiale, dar și de interferență cu factorul modelator principal, omul” (Vallega, citat de Cocean, 2010, p. 48).
- „o arie caracterizată în întregime prin trăsături ale teritoriului similare și care contrastează cu cele ale ariilor învecinate” (Fenneman, citat de Cocean, 2010, p. 43).

Regiunea ca sistem teritorial, concept care se află în centrul preocupărilor noastre și care a constituit matricea pe care am construit prezentul studiu, a fost cercetată și de către Ianoș (2000) care este de părere că aceasta este alcătuită din elemente și relații, având scopul de a atinge țeluri comune (p. 21).

Interpretarea „țărilor” românești ca sisteme teritoriale nu reprezintă un element de noutate științifică, ele fiind introduse în literatură de specialitate și analizate din perspectiva spațiilor mentale de către Cocean (1997), Cocean și Ciangă (1999-2000), Cocean (2008).

„Țările” ca spații mentale sunt considerate spații geografice percepute, imaginate și trăite care sunt superioare celorlate categorii de spații mentale, datorită atașamentului ridicat al locuitorilor față de teritoriu (Cocean, 2008, pg. 39-40; Cocean, 2010, pg. 61-63).

Metodologia aplicată a ținut cont de principiul spațialității, al cauzalității, integrării și istorismului (Cocean, 2010, pg. 153-156).

Datele au fost analizate și colectate cu ajutorul mai multor categorii de metode, procedeu care în știință este cunoscut sub numele de „triangulație” (Grix, 2001, p. 84). Dintre metodele folosite, exemplificăm: analiza documentelor, observația propriu-zisă, metoda istorică, ancheta, metoda cartografică, metoda chorematică, metoda regională.

Ancheta, o metodă importantă în lucrarea de față, a fost realizată pe parcursul a trei ani (2012, 2013, 2014). Instrumentul de colectare a datelor a fost chestionarul

semistrukturat. În total, au fost aplicate 191 de chestionare, dintre care 122 au fost validate și prelucrate pentru delimitarea spațiului mental al regiunii studiate.

Ceea ce este important de precizat este faptul că, prin metoda anchetei, au fost extrase informații privind rezidența sexul, ocupația, nivelul de educație al respondentului, localitatea natală a respondentului, localitatea în care a copilărit respondentul, localitatea de origine a tatălui respondentului și localitatea de origine a mamei respondentului.

Printre sursele de documentare utilizate pentru cercetarea Țării Făgărașului, aducem în discuție sursele bibliografice, sursele arhivistice, sursele mass-media, hărțile topografice, ortofotoplanurile, observațiile realizate pe teren, documentațiile tehnice, discuțiile și interviurile cu reprezentanți ai diferitelor instituții și cu localnici, respectiv fotografiile.

CAPITOLUL 2. PREOCUPĂRI ÎN DOMENIUL CUNOAȘTERII ȘI CERCETĂRII REGIUNII

Primele lucrări care folosesc titlatura de „Țara Făgărașului” sunt cele ale lui Densușianu (1885) și Pușcariu (1904). În deceniile ce au urmat regiunea a făcut obiectul de cercetare a numeroși istorici, dar și etnografi, geografi și sociologi.

Despre istorie au scris Lukács (1996, 1999), Văjă (1979), Pușcariu (2006), Literat (1931), Prodan (1963), Bunea (2010).

De etnografie s-au ocupat Roșculeț (2002, 2006, 2010) și Meteș (1942), dar și Herseni (1997), Ionică (1996), Irimie (1956, 1957, 1958), Dunăre și Constantin (1968).

Malene (2009), Modorcea (2007) și Meteș (1930) au detaliat aspecte care țin de viața bisericească și de spiritualitate, în regiune.

Din punct de vedere geografic, Țara Făgărașului a fost cercetată de către Popescu (1990). Prodan (1970-1976) realizează o colecție de urbarii a regiunii, iar Kideckel (2006, 2010) investighează sistemul teritorial în perioada socialismului.

Imaginea regiunii este întregită și de materialele cartografice din secolele XVI-XVIII și de presa scrisă și audiovizuală. Un caracter aparte îl oferă creațiile cinematografice a căror acțiune se desfășoară pe teritoriul Țării Făgărașului, cum este pelicula „Portretul luptătorului la tinerețe” (2010).

CAPITOLUL 3. INDIVIDUALIZAREA ISTORICĂ ȘI ORGANIZAREA POLITICO- ADMINISTRATIVĂ A SISTEMULUI REGIONAL ȚARA FĂGĂRAȘULUI

Prima mențiune documentară a Țării Făgărașului este în anul 1222, într-o diplomă regală (diploma regelui Ungariei Andrei al II-lea, în care confirmă donația făcută cavalerilor teutoni, în anul 1211) (Lukács, 1999, p. 149).

Pascu (1971) ne informează în legătură cu Țara Făgărașului, care era alcătuită din „numeroase și trainice obști sătești de-a lungul ambelor maluri ale Oltului mijlociu și mai ales pe malul stâng” (p. 35), a căror rezistență s-a concretizat în caracterul autonom al regiunii pe parcursul Evului Mediu.

În timpul colonizărilor secuiești și săsești și mai târziu, în secolele XIV-XVI, regiunea va beneficia de autonomie, fiind acordată drept feud, Țării Românești (Papacostea, 1993, pg. 77-78). Perioada de dominație munteană în Țara Făgărașului a favorizat menținerea unui puternic caracter autonom al regiunii și a permis consolidarea structurilor sociale și a unor instituții proprii, care vor rezista până în secolul al XIX-lea (Lukács, 2004, p. 62).

La sfârșitul secolului XVI, regiunea devine domeniul princiar cu cea mai mare importanță în Imperiul habsburgic. În circumstanțele date, rolul cetății Făgărașului se

amplifică și construcția se transformă dintr-un complex feudal fortificat într-un castel nobiliar renesanțist (Marin, 1991, pg. 42-46).

Începând cu secolul XVII, forma de organizare administrativ-teritorială a Țării Făgărașului se va schimba permanent, fiind pe rând district, parte din comitate, parte din județe și raioane.

În prezent (ne raportăm la anul 2015) regiunea analizată cuprinde 22 de unități administrativ-teritoriale din județul Brașov (dintre care 20 de comune, un oraș și un municipiu) și 7 unități administrative din județul Sibiu (dintre care 6 comune și un oraș).

CAPITOLUL 4. INDIVIDUALIZAREA SISTEMULUI REGIONAL PRIN REPERE ETNOGRAFICE ȘI MENTALE

Sistemul regional care se află în vizorul cercetării cuprinde din punct de vedere etnografic două entități delimitate ca atare, respectiv zona Țara Făgărașului (cu subzonele Avrig, Făgăraș și Perșani) (Irimie, 1956, pg. 5-6) și zona Podișul Târnavelor (cu subzonele Târnavă Mare și Târnavă Mică) (Dunăre și Constantin, 1968, pg. 17-19). Sistemul regional analizat este suprapus în întregime zonei Țara Făgărașului și parțial subzonei Târnavă Mare.

Din punct de vedere arhitectural, elementul comun celor două entități etnografice (Țara Făgărașului și Podișul Târnavelor- subzona Târnavă Mare) este casa închisă, cu ocol întărit. Această tipologie se păstrează în toate unitățile administrativ-teritoriale din Țara Făgărașului și îndeosebi în cele amplasate cu latura scurtă la drum (ne raportăm la drumul european E 68 și drumul județean 104), cât și în unitățile administrative Cincu, Șoarș, Ticușu și în măsură mai mică în Ungra și Hoghiz.

Dintre ocupațiile tradiționale reprezentative menționăm păstoritul. În ceea ce privește păstoritul în Țara Făgărașului, acesta a fost practicat din antichitate, iar în secolele XVII și XIX sub forma transumanței (Popescu, citat de Popa, 2004, p. 183).

Ca meșteșuguri țărănești specifice zonei etnografice Țara Făgărașului amintim olăritul, pictura pe sticlă, țesutul, cojocăritul, ultimele două fiind specifice și pentru zona Târnavă Mare.

Regiunea cercetată se diferențiază prin tradițiile și obiceiurile de mare vechime, dintre care cel mai cunoscut este obiceiul cetelor de feciori din Țara Făgărașului. Alte obiceiuri care se păstrează și în prezent sunt obiceiuri agro-pastorale („cununa secerătorilor”, „plugarul”, „roata în flăcări”) și religioase (orația de nuntă, „mărul mortului”) din zona etnografică Țara Făgărașului, dar și „șăzătorile” din Podișul Târnavelor.

Portul popular femeiesc are ca elemente caracteristice cămașa cu pumnași, ia cu altiță (în zona Avrig), ia cu ștrafuri și fodori (zona Făgăraș), ia cu fodori (zona Perșani) și ia cu altițe țesute în război (în Podișul Târnavelor), surțurile (pentru zona Avrig și zona Făgăraș) și crătințele pentru zona Perșani și Podișul Târnavelor) (Irimie, 1956, 1957, 1958; Dunăre și Constantin, 1968).

Vălitoarea, respectiv pomeselnecul sunt utilizate pentru găteala capului în toate zonele amintite.

Portul popular bărbătesc se aseamănă în privința cămășii, care este cu mâneca largă, cu pumnași și cu manșete zise bențe, a cioarecilor și a pieptarului înfundat cu flori (Irimie, 1956, 1957, 1958; Dunăre și Constantin, 1968).

Investigarea spațiului mental al Țării Făgărașului s-a făcut prin aplicarea a 191 de chestionare. Acestea au fost cuantificate și analizate cu ajutorul programului SPSS (varianta 22).

În acest subcapitol s-a dorit cercetarea sentimentului de apartenență la regiune”, cercetarea familiarității locuitorilor în raport cu expresia „Țara Făgărașului”, a percepției

persoanelor chestionate asupra extensiunii spațiale a Țării Făgărașului și a modalității în care respondenții își denumesc regiunea în care locuiesc. Un alt aspect urmărit a fost evidențierea trăsăturilor de caracter autoasumate de către locuitorii regiunii și încadrarea acestora, într-un tipar comportamental.

Variabilele alese au fost rezidența (unitatea administrativ-teritorială în care locuiește respondentul), sexul, ocupația și nivelul de educație, localitatea natală a respondentului, localitatea în care a copilărit respondentul, localitatea de origine a tatălui respondentului și localitatea de origine a mamei respondentului.

Rezultatele anchetei de teren relevă faptul că toți respondenții (100%) au auzit de „Țara Făgărașului”, iar 86% au declarat că se consideră locuitori ai acestei regiuni. Pe medii rezidențiale, locuitorii din mediul urban (94%) au un sentiment de identitate mai dezvoltat decât locuitorii de la sat (83%). Cei care s-au născut în cadrul regiunii (91%) au spus ca se consideră mai atașați de aceasta decât cei care s-au născut în afara regiunii (69%). Sentimentul de apartenență la spațiul regional este mai pregnant în cazul locuitorilor din comunele Arpașu de Jos, Beclean, Drăguș, Făgăraș, Hârseni, Lisa, Porumbacu de Jos, Recea, Sâmbăta de Sus, Șercaia, Șinca, Șinca Nouă, Viștea, Voila, Mândra, Părău, Cârța, Cârțișoara, Ticușu, Ucea și Victoria. Argumentele aduse de aceștia sunt de ordin etnografic (în cazul comunelor Drăguș, Mândra, Hârseni), de ordin social (pentru comunele Sâmbăta de Sus, Cârța, Cârțișoara, Părău, Porumbacu de Jos, Șercaia, Șinca Nouă, Ticușu, Ucea și orașul Victoria), de ordin peisagistic (localizarea în depresiunea Făgărașului, apropierea de spațiul montan), de ordin economic (atracția exercitată de către orașul Făgăraș, spre care se deplasează cu anumite ocazii și de ordin istoric.

Din totalul respondenților, 56% (68 de persoane) au fost convinși că regiunea ar trebui să fie denumită Țara Făgărașului, 6% (7 persoane) au fost convinși că regiunea ar trebui să fie denumită Țara Oltului, iar 35% (43 de persoane) și-au exprimat încrederea că regiunii analizate i se potrivesc ambele denumiri.

Printre motivațiile pe baza cărora respondenții au ales denumirea de Țara Făgărașului se numără: rolul de centru polarizator pe care îl exercită orașul Făgăraș pentru regiunea analizată „Regiunea din care fac parte se numește Țara Făgărașului pentru că localitățile se află în jurul Făgărașului” (masculin, 42 de ani, studii liceale, Șinca), asocierea cu componente ale cadrului natural, spre exemplu cu depresiunea Făgărașului „Se numește Țara Făgărașului pentru că este una dintre cele mai mari și mai bine individualizate depresiuni de contact ale Transilvaniei”, alte motivații fiind localizarea spațială diferită a Țării Făgărașului, de Țara Oltului și a confuziilor generate folosirea apelativului celui din urmă „Așa se vorbește, așa am auzit. Aici e Țara Făgărașului. Noi știm că Oltenia e peste munți” (feminin, 72 de ani, școala de arte și meserii, Mândra). Denominația „Țara Oltului” a fost cel mai adesea aleasă datorită asocierii cu componenta hidrografică majoră a regiunii, reprezentată de râul Olt „Îi putem spune Țara Oltului fiindcă râul Olt străbate regiunea.” (masculin, 74 de ani, studii gimnaziale, Recea).

Întrebați fiind de profilul psiho-social și de trăsăturile de caracter ale locuitorilor din regiunea de analiză, respondenții au răspuns că locuitorii din Țara Făgărașului sunt oameni harnici (38%). De asemenea, aceștia sunt considerați drept oameni generoși (6%), joviali (7%), onești (6%), dar și orgolioși (8%). Alte caracteristici menționate au fost ambiția, inteligența, tradiționalismul, frumusețea, respectul, egoismul, indolența.

CAPITOLUL 5. COMPONENTA NATURALĂ DE SUSȚINERE A SISTEMULUI REGIONAL

Teritoriul analizat sintetizează interferența litologică rezultată din asocierea a trei unități tectonice diferite: zona cristalino-mezozoică sau zona central – est - carpatică,

unitățile suprațetice și Depresiunea Transilvaniei sau Bazinul Transilvaniei. Resursele naturale care se regăsesc în subsolul regiunii sunt reprezentate de:

1) Substanțe minerale utile (Ministerul Geologiei, Institutul de Geologie și Geofizică, 1983, foaia numărul 8)

- metalifere: acumulările de plumb - zinc (interferențe de aur și argint) de la Porumbacu, Arpaș, Nimaia, Bârsa Fierului (care prezintă și interferențe de pirită) și de la Vulcănița - Gherdana.

- nemetalifere: acumularea de disten, pirofilit de la Cocoricu-Moașa.

- caustobiolite: acumularea de turbă, eutrofă de la Mândra - Șercaia.

2) Resurse materiale de construcții (Mihailescu și Grigore, 1981):

- roci sedimentare: gresii, argile, calcare, dolomit, balast, rezerve de nisip, pietrișuri (pg. 74-85, 299-306).

- roci metamorfice: resurse de marmură (pg. 299-306).

- roci magmatice: bazalt, tuf dacitic (pg. 74-85).

Dintre resursele geologice, resursele de materiale de construcții sunt diversificate și prezintă importanță la nivel regional. Acestea nu sunt valorificate decât pentru necesitățile locale. Un exemplu de bună practică însă este unitatea industrială pentru producerea cimentului, situată în regiune, care aparține concernului Lafarge.

Individualitatea teritoriului analizat derivă din asocierea a următoarelor unități morfostructurale majore:

Carpații Meridionali (grupa munților Făgărașului)

- masivul Făgăraș (sau munții Făgăraș propriu-ziși)

- munții Țaga sau munții Țagla

Carpații Orientali (grupa sudică)

- munții Perșani Centrali, denumiții și munții Cetății.

- munții Perșani Sudici (sau munții Codlei)

- depresiunea Șinca

- depresiunea Vlădeni

Subcarpații Transilvaniei

Sistemul regional analizat se suprapune peste o porțiune foarte restrânsă din Subcarpații Homoroadelor

Depresiunea Transilvaniei

Podișul Hârtibaciului de Sud:

- dealurile Ticușului, dealurile Rodbavului/podișul Rodbavului, dealurile Cincului/podișul Cincului, dealurile Făgetului/culmea Făgetului

- depresiunea Făgărașului.

Relieful regiunii analizate se prezintă ca un suport fizic al componentelor fizico-geografice (rețeaua hidrografică, componenta biogeografică, componenta pedologică) și antropice (rețeaua de localități, rețeaua de căi de comunicație) și are o valoare estetică majoră, determinând particularități regionale.

Așezările permanente (101 în total) sunt situate la altitudini medii cuprinse între 377 și 662 m. Majoritatea localităților, reprezentând 65,3% au preferat să își amplaseze vetrele la altitudini medii în câmpia piemontană făgărașeană, urmată de podișul Ticușului, podișul Cincului și podișul Rodbavului. Acest comportament este explicabil prin prisma favorabilității pe care câmpia piemontană a oferit-o locuirii.

În privința declivității, reprezentative pentru regiunea studiată sunt intervalele de pantă: 0 - 2° și 2,1 - 5°, care concentrează cel mai mare număr de localități, 65.

Relieful Țării Făgărașului se erijează într-o resursă turistică atractivă datorită valorii peisagistice a unităților de relief existente în teritoriu (în zona montană) și datorită tipurilor genetice de relief și a formelor și micro - formelor asociate (relieful glaciatic) (Cocean și Dezsi, 2009, p. 53).

Atracțiile turistice aparțin reliefului glaciatic (crestele montane, vârfurile montane, circurile glaciare și văile glaciare de pe versantul nordic al Masivului Făgăraș). Pe lângă acestea, masivele cu aspect insular, relieful dezvoltat pe roci vulcanice, relieful dezvoltat pe bazalte și relieful pe calcare, dolomite și conglomerate sunt atracții turistice secundare.

Din punct de vedere climatic sistemul regional se caracterizează prin temperaturi medii anuale de la aproximativ 9° C la Făgăraș la 2° C la Bâlea Lac, sume medii multianuale a precipitațiilor de 638,5 mm în partea joasă a regiunii și 1451 mm în zona înaltă, grosimea medie a stratului de zăpadă între 0,6 și 4 cm în depresiune și între 2,5 și 234,3 cm la munte, circulație a maselor de aer predominant nord-vestică, cât și nord-estică, influențe foehnale pe versantul nordic al masivului Făgăraș (Vântul Mare), fenomene de risc climatic de tipul orajelor cu o frecvență medie mai mare de 36 de zile/an și de tipul depunerilor de gheață care se produc în medie 34,3 zile/an în zona montană și 8,7 zile/an în sectorul depresionar și deluros.

Resursele hidrice aparțin în totalitate bazinului hidrografic Olt și sunt alcătuite din resurse de suprafață și resurse subterane.

Debitele medii multianuale în perioada 2005 - 2010 variază de la 97,15 m³/s pentru râul Olt la stația hidrometrică Sebeș, la 0,19 m³/s pentru râul Felmer (afluent de dreapta al Oltului) la stația hidrometrică Felmer. Debitele maxime anuale ating 86 m³/s pentru râul Olt la stația hidrometrică Hoghiz și 131 m³/s tot pentru râul Olt, la ieșirea din regiunea analizată. Pentru ceilalți afluenți ai Oltului, debitele maxime anuale nu depășesc 6 m³/s, în anul 2005. Cele mai scăzute debite minime anuale, de sub 1 m³/s, au fost înregistrate la stațiile hidrometrice Felmer (pentru râul Felmer, 0,05 m³/s, în anul 2007), Arpașu de Sus (pentru râul Arpașel, 0,68 m³/s, în anul 2008), Noul Român (pentru Pârâul Nou, 0,63 m³/s, în anul 2007).

Amenajările hidroenergetice de pe cursul Oltului sunt Voila, Viștea, Arpaș, Scorei și Avrig, având o putere instalată de 14,2 MW (Hidroconstrucția S.A., Hidroelectrică, 2011).

Lacurile existente în Țara Făgărașului se împart în două categorii, după geneză: lacuri naturale și lacuri artificiale (de baraj, menționate anterior). Lacurile de origine glaciatică s-au dezvoltat în munții Făgăraș, cum sunt lacul Urlea, Podragu, Podrăgel, Doamnei, Avrig, Bâlea (Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile și Administrația Națională „Apele Române”, 2008, p. 54).

Caracteristic pentru regiunea studiată este prezența tipului genetic de ape minerale sărate. Apele minerale sărate sunt valorificate la Băile Rodbav, aflate în prezent (anul 2012) în administrația penitenciarului Codlea (Reprezentant al primăriei Șoars, iulie 5, 2012) și la Băile Perșani care dispun de o bază de cazare și o bază de tratament. Băile Rodbav sunt indicate pentru tratarea „afecțiunilor de la nivelul aparatului locomotor, hiperlaxitate și instabilitate capsulo - ligamentară și musculo - articulară la copii, adaptare defectuoasă la contraste termice, tulburări funcționale genitale la femei pe fond nervos hiperreactiv, stări prepuberale la copii cu temperament hiperreactiv, activități în condiții de frig și umezeală, activități ce obligă la poziție ortostatică prelungită, favorizante pentru solicitări musculare statice, sedentarism, obezitate, microtraumatisme prin unelte pneumatice” (Berlescu, 1982, pp. 265-266).

Corpurile de apă subterană care sunt localizate în limitele regiunii de studiu sunt corpul de apă Depresiunea Făgăraș și corpul de apă Munții Perșani.

Corpul de apă Depresiunea Făgăraș este de tip poros și este situat în partea stângă a râului Olt. Debitul are valori între 1 l/s/m până la 20 l/s/m, iar alimentarea corpului de apă este din precipitații.

În ceea ce privește corpul de apă Munții Perșani, acesta este de tip fisural - carstic și este alimentat pluvio - nival, iar apele subterane sunt descărcate spre valea Oltului și au debite de 10-20 l/s, fiind utilizate ca surse de apă potabilă pentru populație (Planul de Management al Bazinului Hidrografic Olt, p. 87).

Reprezentativ pentru Țara Făgărașului este faptul că în trecut a fost acoperită în întregime cu păduri, iar stejarul a ocupat suprafețe extinse din depresiunea Făgărașului și podișul Hârtibaciului (piemonturile și versanții însoriți) (Stegeran, 1991, p. 13). În prezent (ne raportăm la anul 2014) terenurile arabile (în special cele agricole), cât și pășunile ocupă suprafețe considerabile în detrimentul celor împădurite, în depresiunea Făgărașului (conform observațiilor în teren).

Categoriile de arii naturale protejate care se află pe teritoriul Țării Făgărașului sunt de tipul rezervațiilor naturale și monumentelor ale naturii, ariilor de protecție specială avifaunistică, siturile de importanță comunitară. Ca notă distinctivă pentru regiunea analizată, putem menționa existența sitului de importanță comunitară Munții Făgăraș, care cuprinde printre puținele păduri virgine și cvasi- virgine la nivel european, situate la altitudini de peste 1500 m, în munții Făgăraș (Asociația Munții Făgăraș, f.d.). Aria specială de protecție avifaunistică Piemontul Făgăraș, împreună cu situl menționat anterior sunt recunoscute pentru diversitatea impresionantă a habitatelor terestre și acvatice (Asociația Munții Făgăraș, f.d).

Resursa edafică este reprezentată în special de luvisoluri, cambisoluri, cernisoluri, protisoluri, spodosoluri și umbrisoluri. Aceasta s-a impus ca un factor de favorabilitate pentru culturile de cereale (grâu, porumb), plante industriale (in, cânepă, floarea soarelui, sfecla de zahăr), legume și cartofi, cele din urmă constituind o activitate cu tradiție la nivel regional.

CAPITOLUL 6. COMPONENTA GEODEMOGRAFICĂ ȘI DE HABITAT A ȚĂRII FĂGĂRAȘULUI

În intervalul temporal 1990 - 2009 populația sistemului regional a scăzut cu -8,7% (12078 persoane). În aceeași perioadă, se evidențiază două intervale cu o rată de creștere pozitivă (1996 - 1998, 2002 - 2004) și șase intervale cu descreșteri demografice (1990 - 1992, 1994 - 1996, 1998 - 2000, 2000 - 2002, 2004 - 2006, 2006 -2009).

Densitatea generală medie a înregistrat o scădere între 1990 - 2009, atât la nivel regional, de la 132,4 locuitori/km² până la 103,7 locuitori/km², cât și pe medii rezidențiale, datorită scăderii numărului de locuitori. În mediul urban media densității generale a populație este de 805,8 locuitori/km² (valori calculate pentru anul 2009), iar în mediul rural aceasta are valori mult mai scăzute, de 25 locuitori/km².

Rata medie a natalității pentru Țara Făgărașului, pentru intervalul 1999 -2009 este de 12‰. În ceea ce privește rata medie a mortalității, la nivel regional, valori ridicate au fost înregistrate în anii 1999, 2000 și 2003 (puțin peste 15‰). Rata de imigrare medie, pentru fiecare localitate în parte este pozitivă pentru intervalul 1999-2009. Rata medie de emigrare a cunoscut intervale de scădere și de creștere, fiind cuprinsă între 12,8‰ și 16,5‰.

Evidențierea structurii pe sexe s-a realizat prin calcularea indicelui de feminitate, pentru anii 2003 și 2013. La nivel de regiune, indicele mediu de feminitate are valori foarte apropiate, în anul 2003 înregistrându-se o valoare de 101,7%, în timp ce pentru anul 2013 acesta are o pondere de 99,8%.

La nivelul Țării Făgărașului se înregistrează un indice mediu de îmbătrânire demografică de 78% (pentru anul 2013), valorile cele mai ridicate fiind în mediul rural (80,1%) față de mediul urban, în care se înregistrează valori de 60,5%.

Raportul de dependență demografică se prezintă astfel: la nivel regional, acesta ia valori medii de 66,2%, iar dintre cele două medii rezidențiale, înregistrează valori mai ridicate în mediul rural (68,6%), toate calculate pentru anul 2013.

Din punct de vedere al structurii etnice, în toate unitățile administrativ - teritoriale populația de etnie română este majoritară. Unitățile administrative cu peste 90% români

sunt Arpașu de Jos (91%), Cârțișoara (96,3%), Drăguș (98,3%), Hârseni (91,9%), Mândra (91,9%), Racoviță (97,7%), Recea (91,9%), Sâmbăta de Sus (92,2%), Șinca (90,2%), Șinca Nouă (97,3%), Turnu Roșu (96,8%), Ucea (94,5%) și Victoria (93,5%).

În anul 2011, persoanele de confesiune ortodoxă aveau o pondere de 89,2% la nivelul Țării Făgărașului (valori medii), urmate fiind de persoanele de confesiune adventistă (1%) și de cele de confesiune reformată (0,9%). Valori medii mai scăzute sunt specifice pentru religiile penticostală (0,7%) și greco - catolică (0,7%).

Vetrele de așezări din regiuni au o formă regulată (specifică așezărilor cu populație de etnie germană), fie neregulată (această categorie este majoritară la nivel regional).

După textură, așezările sunt liniare simple, liniare tentaculare și complexe (cum este orașul Făgăraș). Structura dictează aspectul vetrelor, iar în regiune întâlnim vetre cu aspect adunat, în mare parte, ca urmare a condițiilor fizico-geografice (declivitatea redusă a terenurilor din depresiune) și a mentalității populațiilor conlocuitoare.

La nivelul Țării Făgărașului, din cele 101 așezări, cea mai mare parte (72) aparține rangului V, ceea ce reprezintă 71,3% din totalul localităților existente, rangul IV este atribuit unui număr de 26 de localități de pe teritoriul Țării Făgărașului, reședințele de comună constituind 25,7% din numărul total al așezărilor acestui areal geografic. Orașele Avrig și Victoria aparțin rangului III. Singura așezare de rang II din perimetrul Țării Făgărașului este municipiul Făgăraș, cu o populație de 36555 de locuitori, la nivelul anului 2013.

În regiunea analizată există 211 monumente istorice (potrivit Listei Monumentelor Istorice, 2010), dintre care 97 sunt incluse în categoria A, având o valoare culturală națională și universală, iar 114 sunt incluse în categoria B, având o valoare culturală locală. După natura lor, bunurile de patrimoniu construit se clasifică în monumente de arheologie (47), monumente de arhitectură (153), monumente de for public (3), monumente memoriale și funerare (8). Dintre monumentele care sunt semnificative din punct de vedere arhitectural, 72 au valoare culturală națională și universală, iar 81 prezintă importanță doar la nivel local.

Monumentele de patrimoniu construit din Țara Făgărașului datează din: Neolitic, epoca bronzului, epoca bronzului mijlociu, Hallstatt, Latène, epoca pre - romană, epoca - romană, epoca post - romană, Evul Mediu timpuriu, Evul Mediu clasic, epoca modernă și epoca contemporană. Patrimoniul construit care datează din perioada medievală, spre exemplu cetatea - castel a Făgărașului (atestată documentar în secolele XIV - XVIII) prezintă o valoare deosebită pentru entitatea spațială studiată.

CAPITOLUL 7. COMPONENTA ECONOMICĂ ȘI DE INFRASTRUCTURĂ A ȚĂRII FĂGĂRAȘULUI

Adaptată condițiilor de relief, soluri, climă, agricultura Țării Făgărașului a întrunit condițiile propice cultivării plantelor și creșterii animalelor, vatra depresionară constituind principalul areal de valorificare economică. Analiza potențialului agricol s-a realizat prin recursul la datele centralizate prin Recensământul General Agricol din 2010, care oferă o acuratețe mai mare decât datele înregistrate anual de către Institutul Național de Statistică.

Valorificarea agricolă a regiunii reiese și din ponderea mai mare înregistrată pentru terenurile agricole, predominante pentru unitățile administrativ - teritoriale Arpașu de Jos, Avrig, Beclean, Cârța, Lisa, Porumbacu de Jos, Ticușu, Ungra și Voila, unde pretabilitatea mai ridicată a terenurilor din luncă și zonele colinare își spune cuvântul.

În ceea ce privește cultura plantelor, cele mai ridicate valori ale suprafețelor cultivate revin cerealelor pentru boabe (grâu, porumb), distribuite predominant în arealele de luncă și terase (Lisa, Mândra, Recea, Viștea, Voila, Șercaia, Porumbacu de Jos, Avrig). Plantele industriale (in, cânepă, floarea soarelui, sfeclă de zahăr) întrunesc condiții de

cultivare în Beclean, Viștea, Voila, Avrig și Cârța, restul arealului fiind cultivat cu precădere cu alt tip de culturi. Mari suprafețe cultivate înregistrează și suprafețele cultivate cu alte culturi în teren arabil (cartofi, legume), unitățile administrativ-teritoriale cu tradiție în cultivarea acestora fiind Voila, Porumbacu de Jos, Avrig, Sâmbăta de Sus, Mândra, Lisa, Hârseni.

O a doua subramură a agriculturii, creșterea animalelor, și-a găsit aria de desfășurare și în Țara Făgărașului, cu o tradiție în oierit fiind comunele Cincu (9495 capete), Comăna (11075 capete), Hoghiz (10724 capete), Șoarș (17007 capete), Ticușu (10203 capete), Ungra (8519 capete), Voila (8520 capete), Avrig (8247 capete). Cel mai mare efectiv de animale îl înregistrează porcinele, cu o arie de răspândire în Hoghiz, Lisa, Șercaia, Ungra, Avrig, Porumbacu de Jos. O altă categorie de animale reprezentativă pentru Țara Făgărașului o constituie bubalinele, secondate de cabaline; un efectiv însemnat de bovine revine unităților administrativ-teritoriale Comăna, Hoghiz, Părău, Șercaia, Ticușu, Ungra, Voila, în vreme ce cabalinele sunt agreate de locuitorii comunelor Porumbacu de Jos, Comăna, Șoarș, Ungra, Racoviță dar și ai orașului Avrig.

Industria Țării Făgărașului este concentrată în prezent (anul 2011) în orașele Avrig, Făgăraș și Victoria și comunele Șercaia, Hoghiz și Ucea.

Polarizând localitățile rurale învecinate, unitățile industriale din arealele urbane Făgăraș, Victoria și Avrig excelau în cadrul subramurilor industriale dedicate industriei chimice, construcții de mașini, textilă (ca o continuare firească a meșteșugurilor dezvoltate în perioada medievală) și alimentară.

O dovadă a prosperității sociale și economice a urbei făgărașene în perioada socialistă este confirmată de mărturiile localnicilor care susțin faptul că „Era liniște, nu erau probleme. Și nu aveam, vorba aceea, grija zilei de mâine” (masculin, 77 de ani, studii liceale, Făgăraș), „Ce să vă spun, era un oraș industrial puternic. Mii de oameni au avut aici loc de muncă. La combinat erau vreo 12 000-13 000 de salariați.” (feminin, 72 de ani, școala profesională, Făgăraș), „Eu am crescut în Făgărașul ăsta duduind de industrie. Combinatul mare, combinatul chimic...extraordinar. Oricum, imi aduc aminte cu înfrigurare de cât trafic era în oraș. Era formidabil. Așa ceva orașul nu mai vede” (masculin, 60 de ani, studii universitare, Făgăraș).

Ultimele decenii au impus o restructurare economică, ce a generat existența unor extinse suprafețe industriale parțial abandonate sau utilizate la capacitate redusă. Pentru evidențierea situației prezente, au fost selectate 3 studii de caz pe arealele industriale reprezentative din Țara Făgărașului (industrie grea): platforma industrială Făgăraș, platforma industrială Avrig și platforma industrială Victoria.

Create legislativ pentru încurajarea inițiativelor antreprenoriale (reduceri de taxe pentru investitori), parcurile industriale din România au atras atenția unor mari companii internaționale, contribuind la dezvoltarea economică a aceluși teritoriu. Nici Țara Făgărașului nu face vreo excepție, prin cele două parcuri industriale autorizate de Asociația Parcurilor Industriale, Tehnologice, Științifice și a Incubatoarelor de Afaceri din România, respectiv Parcul Industrial Făgăraș (cu o suprafață de 10,017 ha), operațional și administrat de SC Nitroparc S.R.L. și Parcul Industrial Victoria (cu o suprafață de 5,5 ha), ce figurează ca fiind în curs de amenajare (Ministerul Economiei, Comerțului și Turismului, f.d.).

Potențialul turistic al regiunii este unul deosebit și este constituit din formele de relief existente, râurile și lacurile naturale, arealele naturale protejate, cât și patrimoniul construit. Structurile de cazare turistică sunt prezente în unitățile administrativ-teritoriale Avrig, Șinca, Sâmbăta de Sus, Hoghiz, în orașele Victoria și Făgăraș, dar și în arealul Cârța - Cârțișoara.

Dacă hanurile/motelurile definesc spațiile urbane, pensiunile agroturistice definesc arealele administrative montane (Avrig, Hoghiz, Făgăraș), unde spectaculozitatea peisagistică a determinat inițierea unor activități turistice pe plan local.

Din punctul de vedere al infrastructurii de transport feroviar, pe teritoriul Țării Făgărașului este prezentă magistrala 200 (Brașov - Podu Olt – Sibiu - Vințu de Jos – Simeria – Arad - Curtici). Traficul feroviar zilnic de persoane cuprinde 23 de garnituri, dintre care 11 sunt trenuri interregio, reprezentând 47,8% din total, iar 12 sunt trenuri regio (52,2%).

Lungimea totală a drumurilor din acest areal este de 684,0 km, rezultând o densitate medie de 23,9 km/1000 km. Cea mai mare parte (342,9 km) aparține categoriei drumurilor județene, ceea ce reprezintă 50,1% din total, în timp ce drumurile comunale dețin o pondere de 29,0% (198,2 km), iar drumurile naționale 20,9% (142,9 km).

Din cei 142,9 km de drumuri naționale din cuprinsul regiunii, 95,9% (137,0 km) au ca îmbrăcămintă betonul asfaltic, în timp ce restul de 5,9 km sunt drumuri pietruite. În privința viabilității, cea mai mare parte (118 km), adică 82,5% din total, are o stare bună, în timp ce 8,8 km (6,2%) sunt drumuri naționale cu o viabilitate medie, iar 16,2 km (11,3% din total) aparțin categoriei drumurilor rele.

În Țara Făgărașului, rețeaua de distribuție a apei potabile are o lungime totală de 592,7 km (în 2013), mediului urban revenindu-i 149,1 km (21,2%), iar mediului rural 443,6 km (78,8%). În medie, fiecare locuitor dispune de 4,87 m de rețea de apă potabilă, mult mai mare în mediul rural (7,12 m), comparativ cu mediul urban (doar 2,51 m).

Rețeaua de canalizare din Țara Făgărașului este subdimensionată, cei 207,1 km fiind prezenți în doar 8 din cele 29 de unități administrativ-teritoriale. Astfel, 72,4% dintre comunele spațiului analizat nu beneficiază de rețea de canalizare. Raportat la numărul total de locuitori (121 497 în 2013), densitatea generală a rețelei de canalizare este de doar 1,7 m/locuitor (2,8 m/loc., în mediul urban și 0,7 m/loc., în mediul rural).

Rețeaua de distribuție a gazului metan are în Țara Făgărașului o lungime totală de 465,8 km, din care 19,9% în mediul urban (93 km), iar 80,1% în mediul rural (372,8 km). În medie, fiecărui locuitor din acest areal îi revin 3,83 m de conductă de distribuție a gazului metan (1,56 m/locuitor în mediul urban și 5,98 m/locuitor în mediul rural). Trebuie menționat faptul că orașul Avrig nu figurează în statistici cu niciun kilometru de rețea de distribuție a gazului metan, deși, în aceleași statistici apare consumul de gaze naturale în unitatea administrativ-teritorială mai sus menționată.

CONCLUZII

Țara Făgărașului reprezintă un sistem regional funcțional, afirmație care rezultă în urma analizei resurselor existente și a valorificării acestora.

Puncte tari sunt reprezentate de existența resurselor geologice utilizate ca materiale de construcție, condiții foarte bune de exploatare și transport pentru rocile magmatice (bazalt, tuf dacitic) și pentru rocile sedimentare (balast, calcar); potențial turistic natural, valoare peisagistică ridicată a reliefului montan, relief glaciatic, vârfuri montane cu altitudini de peste 2000 m, climat propice practicării sporturilor de iarnă și activităților specifice sezonului rece (hotelul de gheață de la Bâlea Lac), existența unor zone protejate de interes european, biodiversitate ridicată, diversitate și unicitate a elementelor patrimoniului construit, meșteșuguri țărănești, tradiții și obiceiuri de mare vechime, tradiție în creșterea bubalinelor; existența unei tradiții industriale chimice, localizarea sistemului regional în centrul țării, la jumătatea distanței dintre două centre urbane de importanță extra-regională și posibilitatea accesării acestora prin intermediul căilor de comunicație rutiere și feroviare, conectivitate ridicată cu regiunile limitrofe, centrul Transilvaniei, respectiv, Muntenia, existența unor căi de transport rutier de importanță turistică (Transfăgărașanul), identitate regională de locuitor al Țării Făgărașului fundamentată pe criterii peisagistice, istorice, economice și sociale; existența unor resurse umane care sunt caracterizate de hărnicie, jovialitate, onestitate, ambiție.

Disfuncțiile sunt generate de slaba promovare a resurselor existente, lipsa unei strategii coerente, bazate pe brandul de țară, riscuri geomorfice, impactul antropic asupra peisajului și a ariilor naturale protejate, cât și a ecosistemelor acvatice (râurile de munte) prin construirea de microhidrocentrale, management deficitar al resurselor de apă subterană, scăderea numărului total al populației la nivel regional, în intervalul 1990-2009, scăderea populației tinere, la nivel regional, în intervalul 2003-2013, existența „brownfield-urilor”, lipsa unor măsuri concrete de reconversie a acestora și a industriei în general, viabilitate scăzută a drumurilor comunale, lipsa unor proiecte care să vizeze infrastructura de transport rutier și feroviar; identități regionale care pot genera confuzii (spre exemplu, identitatea de locuitor al Țării Oltului).

Chorema Țării Făgărașului demonstrează faptul că toți vectorii de masă și informație converg spre zona depresionară, datorită axei majore de gravitație reprezentată de drumul european 68/drumul național 1 și magistrala 200, dublată de artera hidrografică a Oltului pe porțiunea dintre localitățile Bradu și Făgăraș.

Centrele care polarizează Țara Făgărașului sunt situate în exteriorul sistemului regional (constituite din municipiile Sibiu și Brașov, centre polarizatoare de rang I și orașul Rupea, centru polarizator de rangul III) și în interiorul sistemului regional, respectiv orașul Făgăraș, centru polarizator de rang II și orașele Avrig și Victoria, de rang III. Centrele polarizatoare de rang IV mai importante sunt localitățile Cincu, Hoghiz, Șercaia, Porumbacu de Jos, Ucea de Jos, Turnu Roșu iar de rangul V este Stațiunea Climaterică Sâmbăta.

Centrele polarizatoare de rang I situate în exteriorul sistemului regional sunt accesate datorită funcțiilor sociale (pentru cumpărături, activități culturale, servicii medicale servicii sportive și de agrement) și mai puțin datorită funcției economice.

Orașele Făgăraș, Victoria și Avrig sunt areale caracterizate de un tropism pozitiv, datorită funcției economice care aparține sectorului secundar și terțiar cât și a atracțiilor culturale existente.

Areale caracterizate de un tropism negativ pot fi considerate comunele Șoarș și Ticușu, datorită conectivității precare cu arealele din partea sudică (localitățile din partea stângă a Oltului), a unui fond locativ degradat, a unei depopulări masive în perioada anilor '90, a unor dotări edilitare slabe și a unei funcții economice scăzute.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

CĂRȚI, CAPITOLE ÎN CĂRȚI

- Berlescu, E. (1982). *Dicționar enciclopedic medical de balneoclimatologie*. Editura Științifică și Enciclopedică. București.
- Cocean, P., Dezsi, Ș. (2009). *Geografia turismului*. Presa Universitară Clujeană. Cluj-Napoca.
- Cocean, P. (2010). *Geografie regională* (ed. a-3-a, restructurată și adăugită). Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.
- Densușianu, N. (1885). *Monumente pentru istoria țierei Făgărașului*. Arhivele Statului. București.
- Dunăre, N., Constantin, C. (1968). *Portul Popular Românesc de pe Tîrnave*. Casa Creației Populare a Județului Brașov. Brașov.
- Grix, J. (2001). *Demystifying postgraduate research. From MA to PhD*. University of Birmingham Press. Birmingham.
- Herseni, T. (1997). *Colinde și obiceiuri de Crăciun: cetele de feciori din Țara Oltului (Făgăraș)*. Grai și Suflet- Cultura Națională. București.
- Ianoș, I. (2000). *Sisteme teritoriale: o abordare geografică*. București: Editura Tehnică.
- Ionică, I. I. (1996). *Dealul Mohului: ceremonia agrară a cununii în Țara Oltului*. Minerva. București.
- Irimie, C. (1956). *Portul popular din țara Oltului: zona Făgăraș*. Editura de Stat pentru Literatură și Artă. București.
- Irimie, C. (1957). *Portul popular din Țara Oltului: zona Avrig*. Editura pentru Literatură și Artă. București.
- Irimie, C. (1958). *Portul popular din zona Perșanilor: Țara Oltului*. Editura de Stat pentru Literatură și Artă. București.
- Lukács, A. (1996). Documente false și interpolate privind Țara Făgărașului în secolele XIII-XV. În Z. Petre, S. Brezeanu, Z. Petre, S. Brezeanu (Edit.), *Miscellanea in honorem Radu Manolescu emerito* (pg. 97-106). Editura Universității din București. București.
- Lukács, A. (1999). *Țara Făgărașului în Evul Mediu (secolele XIII-XVI)*. Editura Enciclopedică. București.
- Lukács, A. (2004). *Autonomia Țării Făgărașului. Trăsături și limite*. În G. M. Hermann, Zsuzsánna Kolumbán, *Autonomii istorice în spațiul carpato-dunărean* (G. M. Hermann, trad., pg. 60-66). Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național a Județului Harghita. Miercurea-Ciuc. Disponibil la http://adatbank.transindex.ro/html/cim_pdf61.pdf [Accesat în 12 iunie 2013].
- Marin, A. (1991). *Cetatea Făgărașului*. În F.a., *Făgăraș 700: volum editat cu prilejul a șapte sute de ani de atestare* (pg. 41-47). Editura Arta Grafică. București.
- Mihăilescu, N. S., Grigore, I. (1981). *Resurse minerale pentru materiale de construcții în România: ghid practic*. Editura Tehnică. București.
- Papacostea, Ș. (1993). *Românii în secolul al XIII-lea între cruciată și Imperiul mongol*. Editura Enciclopedică. București.
- Pascu, Ș. (1971). *Voievodatul Transilvaniei*. Editura Dacia. Cluj-Napoca.
- Popescu, N. (1990). *Țara Făgărașului, studiu geomorfologic*. Editura Academiei Republicii Socialiste România. București.
- Popescu, C. (Producător și regizor). (2010). *Portretul luptătorului la tinerete* [film]. România: Filmex Film. Disponibil la <https://www.youtube.com/watch?v=yueKNlphvgY> [Accesat în 15 august 2012].

Prodan, D., Ursuțiu, L., Ursuțiu, M. (1970). *Urbariile Țării Făgărașului* (Vol. 1). Editura Academiei Republicii Socialiste România. București.

Prodan, D., Ursuțiu, L., Ursuțiu, M. (1976). *Urbariile Țării Făgărașului* (Vol. 2). Editura Academiei Republicii Socialiste România. București.

Pușcariu, S. (1904). *Despre boierii din téra Făgărașului*. Tiparul Tipografiei Archidieceesane. Sibiu.

Roșculeț, G. (Edit.). (2002). *Țara Făgărașului. Istorie și cultură*. Negru Vodă. Făgăraș.

Roșculeț, G. (Edit.). (2006). *Țara Făgărașului: istorie, etnografie, antropologie*. Brașov.

Roșculeț, G. (2010). *Studii și cercetări*. Editura Universității „Transilvania” Brașov. Brașov.

Stegeran, M. (1991). *Cadrul fizico-geografic. În F.a. .Făgăraș 700: volum editat cu prilejul a șapte sute de ani de atestare* (pg. 7-15). Editura Arta Grafică.

ARTICOLE ÎN REVISTE DE SPECIALITATE ȘI ÎN VOLUME COLECTIVE

Cocan, P. (1997). Țara (the land)- a typical geographical region of Romania. *Revue Roumaine de Géographie* , 41-49.

Metes, Ș. (1942). *Contribuții nouă la istoria românilor din Țara Făgărașului în veacul al XVIII-lea*. Analele Academiei Române. Memoriile Secției de Științe Istorice (XXIV), 316-322.

Popa, C. (2004). *Contribuții cu privire la cunoașterea păstoritului din Țara Făgărașului. Studii și comunicări de etnologie* , Tomul XVIII, 181-188.

LEGISLAȚIE

*** (2001). Legea privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național- Secțiunea a IV-a Rețeaua de localități. Disponibil la http://www.mdrl.ro/_documente/dezvoltare_teritoriala/amenajarea_teritoriului/patn_elaborate/secIV/lege351.pdf, [Accesat în 10 iunie 2015].

*** (2004). Lista monumentelor istorice publicată prin Ordinul nr. 2.361/2010 pentru modificarea anexei nr. 1 la Ordinul Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2.314/2004 privind aprobarea Listei monumentelor istorice.

COMUNICĂRI PERSONALE

Reprezentant al primăriei Șoarș. (2012). Discuție pe tema „Resursele naturale ale comunei Șoarș. Situația existentă și posibilități de valorificare” (comunicare personală), 05.07.2012, ora 15.00.

HĂRȚI ȘI BAZE DE DATE

Administrația Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară (ANCPI). *Geoportal ANCPI*. Disponibil la <http://geoportal.ancpi.ro/geoportal/viewer/index.html>. [Accesat în 15 noiembrie 2012].

Institutul Național de Statistică. *Baza de date TEMPO-online*. Disponibil la <http://statistici.insse.ro/shop/>, [Accesat în 27 august 2014, 9 iunie 2015, 19 iunie 2015].

METI [Ministerul Economiei, Comerțului și Industrii din Japonia], NASA [Agenția Spațială Americană]. (2011). *Advanced Spaceborne Thermal Emission and Reflection Radiometer Global Digital Elevation Model (ASTER GDEM) (versiunea I)*. Disponibil la <http://asterweb.ipi.nasa.gov/gdem.asp> [Accesat în 29 decembrie 2013].

Petrișor Delia, Șerbănescu O., Pîrvulescu Măndica. (1983). *Harta substanțelor minerale utile*, (ed. a II-a), Scara 1: 1 000 000, Foaia nr. 8. În Ministerul Geologiei, Institutul de Geologie și Geofizică, Republica Socialistă România, Atlas Geologic. București: Întocmirea grafică și imprimarea în atelierele institutului de Geologie și Geofizică.

Recensământul general agricol. (2010). Disponibil în cadrul Direcțiilor Județene de Statistică Brașov și Sibiu.

INSTITUȚII

Administrația Bazinală de Apă Olt
Administrația Națională de Meteorologie
Centrul Meteorologic Transilvania Sud
Consiliul Județean Brașov
Consiliul Județean Sibiu
Direcția Regională de Drumuri și Poduri Brașov
Institutul Național de Statistică

WEBGRAFIE

Asociația Munții Făgăraș. (f.d.,b). *Natura 2000 Munții Făgăraș*. Disponibil la <http://www.fagaras-natura2000.ro/natura-2000-muntii-fagaras> [Accesat în 25 iunie 2015]

Asociația Munții Făgăraș. (f.d.,c). *Natura 2000 Piemontul Făgăraș*. Disponibil la <http://www.fagaras-natura2000.ro/natura-2000-piemontul-fagaras> [Accesat în 25 iunie 2015].

F.a. (f.d.). *Planul de Management al Bazinului Hidrografic Olt*. Disponibil la <http://www.rowater.ro/daolt/Plan%20Management/Planul%20de%20Management%20BH%20Olt%20-%20vol%20I.pdf> [Accesat în 23 februarie 2011].

Hidroconstrucția S.A. (2005). *Proiecte, Lucrări hidroenergetice, Sucursala Muntenia*. Disponibil la <http://www.hidroconstructia.com/rom/proiecte.html> [Accesat în 2 mai 2015]

Hidroelectrica. (2011). *Sucursala Hidrocentrale Sebeș*. Disponibil la <http://www.hidroelectrica.ro/Details.aspx?page=42> [Accesat în 2 mai 2015].

Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, Administrația Națională „Apele Române” (coord.) (2008). *Studii pentru cunoașterea resurselor de apă în vederea fundamentării planurilor de amenajare ale bazinlor/ spațiilor hidrografice: Bazinul hidrografic Olt; Situația actuală a utilizării pe folosințe a resurselor de apă; Volumul 1A-memoriu*. Disponibil la <http://www.rowater.ro/daolt/Plan%20Management/PLANUL%20DE%20AMENAJARE%20AL%20B.H.%20OLT/VOL%201A.pdf> [Accesat în 23 aprilie 2015].

Ministerul Economiei, Comerțului și Turismului. (f.d.). *Harta parcurilor industriale din România*. Disponibil la http://www.minind.ro/reindustrializare/pdf/parcuri_industriale_si_clustere.pdf [Accesat în 22 august 2015].